

Šest klobukov razmišljanja

TAJA VETROVEC

Največja ovira razmišljanju je zmeda.

Preveč stvari želimo naenkrat. V nas se gnetejo čustva, informacije, logika ... Kot če bi žonglirali s preveč žogicami. Šest klobukov razmišljanja nam omogoča, da vodimo svoje razmišljanje, kot dirigent vodi orkester.

Edward de Bono

SVET, KI SE SPREMINJA

Danes, ko živimo v svetu, kjer se vse zelo hitro spreminja in se iz dneva v dan pojavljajo nove ideje in kocepti, samo rutinsko razmišljanje mnogokrat ne ustreza več. Večkrat je treba v konkretni situaciji uporabiti nove pristope, zato je treba o okoliščinah na novo razmisliti in se kreativno odločati. Danes razmišljanje: to ne deluje, to je bilo vedno tako, to nima smisla, to so že poskusili - ni konstruktivno.

Zdravnik in psiholog Edward de Bono je že pred več kot 20 leti razvil tehniko paralelnega razmišljanja, ki jo je poimenoval šest klobukov razmišljanja, v Slovenijo pa jo je prinesla mag. Nastja Mulej kot edina slovenska licenčna trenerka de Bonovih metod razmišljanja.

Razlika med tradicionalnim in paralelnim razmišljanjem je v tem, da pri

prvem z argumentiranjem prepričujemo o svojem prav, pri drugem pa so v začetni fazi vsi pogledi, ne glede na nasprotovanja, vzporedni in enakovredni. S takšnim načinom razmišljanja lahko v skupini izkoristimo izkušnje, sposobnosti in inteligenco vseh sodelujočih. Skupaj razmislimo o vseh vidikih problema, nato pa sprejmemo najboljšo odločitev.

DELAM KOT ZMEŠAN

Če nimamo urejenih in usmerjenih misli, so tudi naši odzivi, odločitve in delo neurejeni in neučinkoviti. Delamo kot zmešani, ker smo zmešani. Ustavimo se, sprostimo se in poskusimo zavestno usmeriti misli v nove rešitve in postopke, ki nam lahko olajšajo delo in odločanje. Vzemimo si čas, razmislimo o vseh možnostih, ki nam pridejo na misel, jih ocenimo in izberimo najboljšo. Razmi-

TONČKA GRE NA DELAVNICO:

ŠEST KLOBUKOV RAZMIŠLJANJA

19. september 2009

www.council4newthinking.com

Nastja Mulej, 041/540 866

nastja@newmoment.si

šljanje ni nujno nekaj, kar se nam dogaja, ampak ga je možno zavestno usmerjati. Je, tako kot vsaka druga dejavnost, nekaj, česar se lahko naučimo.

MISLIMO Z GLAVO IN SRCEM

Ljudje smo celostna bitja. Smo telo, glava in srce. Če to sprejmemo in upoštevamo, je naše življenje polnejše in bolj uravnoteženo. Tako je tudi z razmišljanjem. Ko upoštevamo vse vidike neke situacije, o kateri se moramo odločiti, ali problema, ki ga moramo rešiti, so take odločitve in rešitve bolj modre in bolj učinkovite, do njih pa prihajamo hitreje.

So dobre in slabe strani neke odločitve, lahko upoštevamo intuicijo, čustva ali pa podatke, informacije in razum. Vse to običajno tudi počnemo, kadar o nečem razmišljamo, se o čem odločamo, iščemo rešitve problemov ali načrtujemo nove projekte. Vendar pa se običajno ne zavedamo preskakovanj z enega področja na drugega, zato je naše razmišljanje neurejeno, zmedeno, s tem pa tudi dolgotrajnejše in manj učinkovito. Še posebno težavno in neučinkovito je lahko, če

6. Klobukov razmišljanje

proces odločanja poteka v skupini in se mešajo različni občutki z informacijami in dejstvi, prednosti novih idej pa se takoj izpodbijajo s kritičnimi pripombami.

KORAK ZA KORAKOM

Metoda šestih klobukov nam pomaga, da se v danem trenutku zavestno osredotočimo samo na en princip razmišljanja. Tako lahko vodimo sami sebe, še bolj pomemben pa je ta pristop za delo v skupini in pri vodenju sestankov. Pomaga, da vsi navzoči v danem trenutku razmišljajo v istem območju razmišljanja – npr. vsi navajajo informacije ali vsi izražajo

svoje občutke o nečem ali vsi razmišljajo o novih predlogih.

Namesto da žongliramo s šestimi žogicami naenkrat, delamo z vsako žogico posebej.

Prispodoba šestih klobukov, ki imajo tudi vsak svojo barvo glede na to, katero smer razmišljanja posamezna barva predstavlja, pomeni, da lahko sami izbiramo način razmišljanja. Ko si predstavljamo, da si nadenemo klobuk izbrane barve, ki simbolizira določen način, smer razmišljanja, razmišljamo samo v tem območju.

Metoda opredeljuje šest glavnih vidikov razmišljanja – informacije, čustva, slabosti, prednosti, ideje in razmišljanje o razmišljanju.

Če si denimo v svojih mislih nadenemo rdeč klobuk, ki predstavlja ljubezen, strast, intuicijo, govorimo samo o svojih občutkih in poslušamo svoje srce.

NEBO NAD NAMMI

NEBO NAD NAMMI

Modra barva kot nebo nad nami predstavlja širino in nadzor nad celotnim procesom razmišljanja. Modra simbolizira pregled nad celoto in obvladvanje, pomeni pa tudi nepristranskost, umirjenost in obvladnost. Moder klobuk na začetku razmišljanja je namenjen temu, da opredelimo problem in smer razmišljanja ter kaj je naš cilj, kaj želimo v procesu razmišljanja in odločanja doseči. Usmerja proces razmišljanja in določa vrstni red uporabe preostalih klobukov. Ena od ključnih vlog modrega klobuka je osredotočenje.

Naloga modrega klobuka so tudi zaključki, povzetki in definiranje končnih odločitev. Moder klobuk običajno nosi tisti, ki vodi sestanek. Pri samostojnem razmišljanju pa nam moder klobuk pomaga, da si sami ustvarimo strukturo in postavimo smeri svojega razmišljanja.

MODER KLOBUK – kot nebo nad nami; nadzoruje, vodi, usmerja razmišljanje in odločanje ter dela povzetke in zaključke; običajno je to ena oseba, tista, ki vodi sestanek, srečanje ali pogajanja

INFORMACIJE – VIR MODRIH ODLOČITEV

BEL KLOBUK – nepopisan list papirja za zbiranje podatkov in informacij

INFORMACIJE – VIR MODRIH ODLOČITEV

Bel klobuk predstavlja nevtralnost in objektivnost. Ko razmišljamo z belim klobukom, ne dajemo interpretacij in mnenj.

Natančne informacije, dejstva in podatki o stvari, o kateri se odločamo, so najboljša podlaga za dobro odločitev. Ko si nadenemo bel klobuk razmišljanja, se sprašujemo o tem, katere informacije že imamo, katere še potrebujemo in kje jih bomo dobili. Energija belega klobuka je usmerjena v iskanje in pripravljanje informacij. Njegova temeljna naloga je oblikovanje in postavljanje pravih vprašanj.

NI NEUMNIH IDEJ

Zelena je barva narave, svobode, brstenja. Zelen klobuk je klobuk energije. Predstavlja kreativno razmišljanje in iskanje novih idej in predlogov. Ideje so kot novi mladi poganjki, ki predstavljajo rast in razvoj. Če želimo spodbuditi brstenje novih idej, je najbolje poskrbeti za sproščenost in prijetno vzdušje. Bodimo pogumni, upajmo si. Nobena ideja se nam na tej točki razmišljanja ne sme zdeti neumna. Razmišljanje z zelenim klobukom se odmika od starih idej, da bi našli boljše, in prinaša spremembe.

Čas, namenjen izključno generiranju novih idej, nas prisili, da izstopimo iz ustaljenih vzorcev razmišljanja. Lahko smo zadovoljni z enim odgovorom, lahko pa poiščemo več alternativ. Ko razpolagamo z množico različnih možnosti, lažje izberemo tisto, ki se nam v tistem trenutku zdi najboljša. Tako v poslovnem kot v zasebnem življenju moramo nenehno sprejemati odločitve. Kakovostna odločitev pa je zelo odvisna od tega, katere možnosti so nam na voljo. Več kot imamo možnosti, boljše teme-
lje imamo za dobro odločitev.

NI NEUMNIH IDEJ

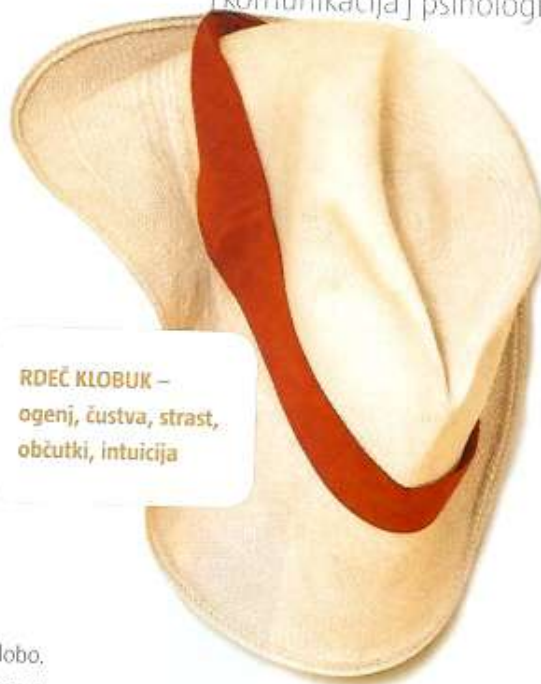
ZELEN KLOBUK – narava, svoboda, odprtost, prostranost, območje kreativnega razmišljanja, polje novih idej

MOČ SRCA

Rdeča predstavlja ogenj, strast, moč. Če nosimo rdeč klobuk, lahko izrazimo svoja čustva, občutke in intuicijo, ne da bi jih morali razlagati ali upravičevati. Tisto, kar se nam utrne v prvih treh sekundah razmišljanja, prihaja običajno iz srca, potem se vklopi razum. Odločitve, ki jih sprejme naše srce, so mnogo močnejše od tistih, ki nam jih narekuje razum. Nove ideje in cilji bodo veliko lažje uresničljivi, če nas vodi energija srca in navdušenje. In kot je rekel že Mali princ: Bistvo je včasih očem nevidno, zato je treba pogledati s srcem.

MOČ SRCA

RDEČ KLOBUK –
ogenj, čustva, strast,
občutki, intuicija

OPTIMIZEM IN NAVDUŠENJE

OPTIMIZEM IN NAVDUŠENJE

Rumena barva predstavlja sonce, luč, svetlobo. Ko si nadenemo rumen klobuk, razmišljamo o prednostih neke odločitve. Smo optimisti. Vidimo rešitve in ne problemov. Vidimo pozitivne vidike neke situacije. Imamo jasno sliko o tem, kako se da neko idejo izpeljati v praksi. Pozitivno razmišljanje je temeljno vodilo za uspešno operativno uresničevanje idej.

RUMEN KLOBUK – sonce, optimizem,
dobre strani, prednosti

NI VSE ZLATO, KAR SE SVETI

V marsikateri dobri ideji se lahko skriva tudi kakšna past ali nevarnost. Kritično razmišljanje, kar je naloga črnega klobuka, poskrbi, da lahko pravočasno predvidimo morebitne težave ali napake in svoje odločitve preoblikujemo tako, da se jim že vnaprej izognemo. Žal je v naših delovnih in drugih okoljih včasih nekoliko preveč črnogledosti in negativnega razmišljanja, ki takoj povozita vsako novo zamisel. Pretirano odklonilen odnos do novih zamisli in idej zavira ustvarjalno mišljenje, kar preprečuje razvoj in napredek. V pravi meri pa je kritično razmišljanje varnostni mehanizem, ki preprečuje, da bi delali stvari, ki so nelegalne, nevarne, nedonosne ali niso v skladu z našimi vrednotami.

NI VSE ZLATO, KAR SE SVETI

ČRN KLOBUK – šibke točke,
potencialne nevarnosti, ozka grla

VAJA DELA MOJSTRA

Z usmerjenim razmišljanjem si prihranimo veliko časa pri sprejemanju odločitev. Z malo vaje lahko postane metoda šestih klobukov naš vsakodnevni način razmišljanja, ki nam ne povzroča glavobolov in težke glave, ampak nam daje spodbudo in navdih, da so naše misli in besede bolj jasne, da povečamo svojo kreativnost in izboljšamo komunikacijo.

Prednosti paralelnega razmišljanja:

- naše razmišljanje je bolj urejeno in sistematično, saj razmišljamo samo o eni zadevi in enem vidiku naenkrat,
- razmišljanje je zato bolj usmerjeno in poglobljeno,
- problem ali situacijo obravnavamo iz več zornih kotov,
- dopušča tako čas za čustva kot za kreativnost,
- išče prednosti in ne samo slabosti,
- skrajša sestanke in čas za sprejemanje odločitev,
- omogoča sodelovanje vseh udeležencev,
- povečuje ustvajalnost,
- izboljšuje komunikacijo. ■